

ARANY VITÉZSÉGI ÉREMMEL KITÜNTETETT MŰSZAKI KATONÁK

lovag Kenyeres Dénes nyugállományú alezredes

A közelmúltban a Kecskemét helyőrség története című könyvem anyaggyűjtése során ismét a kezembe akadt „A magyar nemzet aranykönyve 1914-1918” című munka.. A szerzői közösség által összeállított műhöz József királyi főherceg, tábornagy írt 1921.-ben előszót. A katonai hőstetteket bemutató összefoglaló műbe azon személyek /tisztek, altisztek, legénység) kerültek be, akik az első világháború alatt a magyar katonák közül, hősiességük és bátorságuk alapján kiérdemelték, illetve megkapták a Tiszti-vagy Legénységi Arany Vitézségi Érmét.

A könyvben hétszáz olyan személy szerepel, akiről részletes leírás készült, hogy miért érdemelték ki az egyik legnagyobb elismerést. Ezen felül 750 olyan katona neve is megtalálható a műben, akik birtokosai voltak az Arany Vitézségi Éremnek, de közelebbi adatokat a szerzők nem tudtak felkutatni róluk.

Én vettem a fáradságot s átolvastam a könyvet, és kijegyzeteltem belőle azon személyeket, akik a műszaki csapatok kötelékében szolgálva érdemelték ki ezt a magas kitüntetést, vagyis az Arany Vitézségi Érmét. nem gyakori eset a hadtörténelemben, hogy a különböző parancsnokok elismerik a műszaki katonák szakmai tudását, bátorságát és egyéni hőstetteiket. Ritkán szokták méltányolni az általuk végrehajtott biztosítási feladatokat. Pedig mi műszaki beosztású katonák tudjuk, hogy a műszaki harcosok mindig ki voltak téve nem csak az időjárás viszontagságainak és az előljáró parancsnokok szeszélyeinek, váratlan elgondolásaikból adódó nehéz biztosítási munkáknak is.

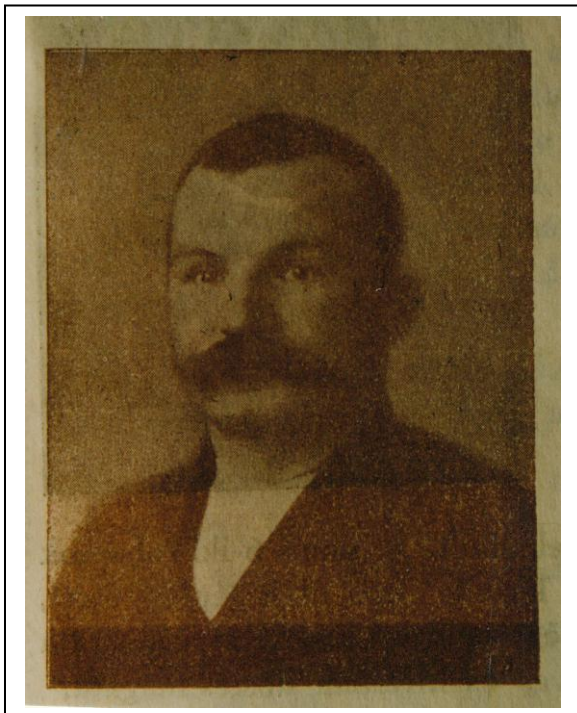
A könyvben szereplő valamennyi műszaki katona hőstettét, tevékenységét közre adom azért, hogy az utókor sohase feledje el áldozatos szolgálatukat, verejtékező munkájukat.

Árkászok a fronton

A 4. árkászzászlóalj állományába tartozó Kovács István őrmester már több alkalommal kivívta előljárói elismerését, akik nem fukarkodtak különböző kitüntetések adományozásával honorálni a háborús szereplését.

1916 februárjában a 4. árkászzászlóalj a bukovinai fronton teljesített harctéri szolgálatot, ahol az őrmester nem mindennapos hőstettet hajtott végre. Kovács őrmester a századparancsnoktól azt a parancsot kapta, hogy a 42. gyalogos hadosztály állásainak egy szakaszán, Okna község mellett, aknázza alá az orosz csapatok állásait, majd robbantsa fel azokat. Kovács István árkász őrmester huszonnégy katonájával rövid időn belül megkezdte a feladat precíz végrehatását.

A műszaki munkálatok ideje alatt az orosz csapatok tüzérsége hatalmas

tüzérségi rombolást hajtott végre a magyar állások ellen. Közben az orosz egységek megkezdtek a magyar állások elfoglalását. Kovács őrmester embereivel ezen idő alatt a földalatti aknajáratokban „dolgozott”. Helyét el nem hagyhatta, mert az oroszok kezére jutott volna. Ezért gyorsan elhatározta, hogy felrobbantja aknáit. Működése révén hatalmas robajjal repült a levegőbe az oroszok állása, melyet az ellenség tartalékai tartottak megszállva.

Iszonyú pusztítást vittek végbe ezek a robbantások az ellenség katonáinak

soraiban. Az orosz harcosok között kitört a pánik, amit állásaikból kiszorított csapataink erélyes támadásra használtak fel. A magyar seregek visszafoglalták védőárkaikat, és mindeközben mintegy kétezer hadifoglyot ejtettek.

Kovács István árkász őrmester bátor és vakmerő tevékenységével kiérdemelte, a legénységnek akkor adható legmagasabb elismerést, az Arany Vitézségi Érem kitüntetését. Személyes bátorsága nagyban hozzájárult a kivívott sikerhez.

Utászkatonák hőstettei

Az első világháború kitörését követően az Osztrák-Magyar Monarchia hadainak zöme Szerbia ellen vonult fel. A szerbeknek közismert fanatikusan önfeláldozó és példátlanul hősi védekezése nehéz feladat elé állította a harcokban akadályt nem ismerő csapatainak hősiességét. Azok az elszánt és késhegyig menő küzdelmek, melyeket harcoló egységeink vívtak a déli fronton, örökké hirdetni fogják a magyar katonák elszántságát és bátorságát. Két nagy jövőre hivatott nemzet történelmi jelentőségű küzdelme volt a politika szolgálatában. Ebből a küzdelemből kiemelkedett a harcbiztosításban részt vevő Dancsu Gergely utászkatona, aki a 7. utászzászlóalj kötelékében teljesített frontszolgálatot 1914. augusztus elejétől.

Dancsu Gergely hősiességgel párosult bajtársiassága megkapó erővel domborodik ki a szerb front eseményeiből. Rettenthetetlen

bátorsággal küzdött az ellenséges túlerő ellen, ugyanakkor önfeláldozással vetette magát harcba a veszedelemben forgott bajtársai életének megmentéséért.

Mint egyszerű utászkatona három alkalommal is rászolgált kockázatos vállalkozásaival jól megérdemelt előjárói elismerésekre.

1914. szeptember 8.-án, a Száva folyón megkísérelt átkelésnél utász százada pótolhatatlan veszteséget szenvedett. A túlerő ellen vívott harcokban a szakasz parancsnoka is hősi halált halt. Az ellenség jól irányzott tüzének kitett pontonok, sebesültekkel és hősi halottakkal tele rakva már-már a szerbek fogságába kerültek. Ekkor Dancsu Gergely honvéd szinte az utolsó pillanatban hősi elszántsággal a pontonok segítségére sietett, és megmentette azokat az ellenséges fogságba eséstől.

Szeptember második felében a Drina folyón történt átkelési kísérletnél tizenkét utászkatonánk a folyó egyik szigetén rekedt, és a két ellenséges front közötti szakaszon biztos halálnak voltak kitéve. Dancsu Gergely önként vállalkozott bajtársai kimentésére. Éjnek idején saját élete kockáztatásával áthozta a Drinán a tizenkét magyar katonát, így megmentette őket a szerbek bosszújától.

A későbbi harcok folyamán a Kolubra folyónál gyarapította ismét Dancsu Gergely az előzőekhez hasonló harcokban szerzett kiváló katonai érdemeit. Ezen hőstettek elismerésül, végül a katonai hősiességének kijáró legnagyobb elismerést s a legfényesebb kitüntetést, az Arany Vitézségi Érmét kapta meg.

Hidász tiszthelyettes bátor cselekedete

Mackensen August von, német tábornagy hadsereg csoportosításához volt beosztva Bulgária területén, a Duna déli partján egy nagyobb osztrák és magyar hidász különítmény. Ehhez tartozott a pozsonyi 5. hidászzászlóalj 2. százada is, amelyben Ulreich Sándor hidászörmester is szolgált. 1916. október 7.-én hajnalban a pozsonyi hidászs századnak, egy cseh legénységű hidászs századdal és egy német népfelkelő századdal együtt, az volt a feladata, hogy szabadítsa fel a dobrudzsai hadivállalkozás alkalmával a román-bulgár aldunán rekedt dunai monitorokat. A hajók útja ugyanis el volt zárva aknákkal a belenai csatornánál a

Belena község és Szisztov város között lévő bulgár-román szakaszon. Az aknák eltávolítása céljából előbb el kellett foglalniuk a Gingingarella szigetet, amelyet román és francia csapatok tartottak megszállva.

A magyar hidászok hajnalban indultak bevetésre. Útjuk a Bersini bulgár szigetektől kezdődött. Az első pontonban Ulreich őrmester haladt szakasza felével. A evezők villámgyorsan szelték a Duna habjait. Alig hogy megszólaltak a bulgár szigetekről a magyarok ágyúi, már ontották a román lövegek is gránátosjüket. Ulreich csónakjai körül hullottak a vízbe az ellenséges

lövedékek és tíz-húsz méter magasra csapták fel a víztölcséreket. Ulreich őrmester és a magyar hidászbajtársai mégis elszántan siklottak tova, még a halálra ijedt cseh hidászok helyett is ők vették kezükbe az evezőket és a szürkületben Gingingarella szigetén partot értek a német népfelkelő gyalogosokkal együtt.

A bátor hidászok a mocsaras parton elfogták az oláh őrszemeket, és hatalmukba kerítették az ott beépített két hajóágyút. Ezután a vitéz hidászőrmester szakaszával és a szomszéd szakasszal a nagy golyózáporban villámgyorsan megtámadta a szigetet védő románokat és franciákat. Támadásuk teljes sikerrel járt. A védőrséget szétverték, miközben száz foglyot ejtettek és nagy mennyiségű hadiszert zsákmányoltak.

Alig hangzott el az elfoglalt szigeten az utolsó ágyú- és puskalövés, már jöttek két fekete hajón és ladikon a tengerészek, felszedték az aknákat s aztán örömrivalgás között vonultak el a kiszabadított dunai hajók, élükön „Inn”- el. A hajók fedélzetén felsorakozva a dunai tengerészek háromszoros hurrá- val köszöntötték a felszabadító magyar hidászokat és a német népfelkelőket, akik

viszont forrón ünnepelték a tengerész bajtársaikat s a diadalban oroszánrészt szerzett hős Ulreich hidászörmestert. Ulreich Sándor hidászörmester bátor vállalkozásával kiérdemelte az Arany Vitézségi Érmét.

A fenti oldalakon leírt egyéni és csoportos hőstetteken felül a remek könyvben még számtalan Arany Vitézségi Éremmel kitüntetett személy neve szerepel, de a felsoroltakból hiányzik a harci cselekmény leírása, ugyanis a szerkesztők nem tudtak minden személyt elérni. A bécsi hadilevéltár iratanyagához, különböző akadályok miatt nem férhettek hozzá.

A könyv felsorolás-szerűen adja közre az Arany Vitézségi Éremmel kitüntetett harcosok nevét, s általában a fegyvernem, szakcsapat megnevezését is. Íme a névsor:

- Berenczy Antal, 4. utászezred, őrmester;
- Bodányi Ede, 5. árkászzászlóalj, őrmester;
- Buttás András. 12. árkászzászlóalj, őrmester;
- Gálócsi Zsigmond, árkászzászlóalj, tartalékos hadnagy;
- Horváth János, 4. árkászzászlóalj, szakaszvezető;
- Józsa István, távíróezred, 39. építő szakasz, építésvezető szakmunkás;
- Kurländer Sándor, 4. utászzászlóalj, utászkatona;
- Pál István, 7. árkászzászlóalj, őrmester.

Ennyi a felsorolás. Bizonyára ezen felül még sok-sok műszaki szakképzettségű katona, altiszt, tiszt érdemelte ki az egyik legnépszerűbb kitüntetést, az Arany Vitézségi Érmét.

Felhasznált irodalom:

Szerzői közösség: A magyar nemzet aranykönyve, Budapest, 1921.

A KÉPEKRŐL A REPRODUKCIÓT A SZERZŐ KÉSZÍTETTE